

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01 2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія «холодної війни»

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, 03 Гуманітарні науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта (014.03 Історія), 032 Історія та археологія
(спеціалізація) (код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

освітня програма Середня освіта: історія, основи правознавства та економіки
(назва освітньої програми)

освітня програма Історія та археологія: історія. Європейські студії (зі знанням англійської мови)
(назва освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

 Дроздов В.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої історії та культури

протокол № 8 від 10.01.19

Завідувач кафедри

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету української філології та соціальних наук

 І.Б. Вичанок
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Церковна Віра Георгіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

Рецензент програми:

Дроздов Віктор Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 5	Лекції:	
	32	8
Модуль: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 150	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 7-8	Семінарські заняття:	
	28	8
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 4	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	90	134

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом навчальної дисципліни «Історія «холодної війни» є ідеологічна, політична, економічна та інші види конфронтації між СРСР і США, що визначали зовнішню політику цих держав і суттєво позначилася на світовому розвитку в ХХ ст.

Мета викладання навчальної дисципліни «Історія «холодної війни» полягає у тому, щоб надати студентам знання про причини, зміст та основні етапи «холодної війни»; розглянути процес становлення біполярної структури світу в другій половині 40-х років ХХ ст.; визначити форми і масштаби протистояння військово-політичних блоків на чолі з США та СРСР, їх вплив на сучасні міжнародні відносини.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення нормативних дисциплін «Нова та новітня історія Західної Європи і Північної Америки», «Новітня історія країн Західної Європи» та «Історія країн Центрально-Східної Європи».

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Нова та новітня історія Західної Європи і Північної Америки», «Новітня історія країн Західної Європи», «Історія країн Центрально-Східної Європи».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. **Знання:** знати головні підсумки Другої світової війни та їх вплив на післявоєнний розвиток світу; основні події, явища та процеси, що відбувалися в світі у добу «холодної війни» та після її завершення, їх періодизацію, а також наслідки політики «холодної війни», її вплив на сучасні міжнародні відносини.

2. *Уміння*: вміти порівнювати історичні події, процеси з періодами (епохами), орієнтуватись у науковій періодизації історії; з'ясувати місце, функції та значення військово-політичних блоків у міжнародних відносинах, механізми їх впливу на регіональні чи глобальні процеси; визначати вплив географічного чинника на ефективність зовнішньої політики США і СРСР та держав-членів військово-політичних блоків.

3. *Комунікація*: використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з питань історії міжнародних відносин, зовнішньої політики; практикувати дотримання етичних принципів ведення дискусій та оприлюднення результатів наукової праці.

4. *Автономність та відповідальність*: виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Ялтинсько-потсдамська система міжнародних відносин та біполярність повоєнного світу	4	2	2	-	-	-	6	2	2	-	-	-	-	10
2.	Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході	2	2	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	10
3.	«Холодна війна» та структурне закріплення біполярності в Європі.	4	2	2	-	-	-	6	4	2	2	-	-	-	10
4.	Німецька проблема в міжнародних відносинах	6	2	4	-	-	-	8	4	2	2	-	-	-	10
5.	Криза колоніалізму. Вихід країн, що визволилися на міжнародну арену	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	10
6.	Діяльність ООН в умовах «холодної війни».	6	2	4	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	10
7.	Особливості	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	10

	діяльності ООН у роки «великої розрядки» (поч. 60-х -70-ті рр. ХХ ст.)														
8.	Радянсько-американські відносини (60-80-і рр. ХХ ст.)	8	4	4	-	-	-	6	2	2	-	-	-	-	10
9.	Становлення та реалізація «великої розрядки» в Європі. Проблема контролю над озброєнням та роззброєнням	6	4	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	10
10.	Країни Східної Європи в «системі міжнародних відносин нового типу»	4	2	2	-	-	-	6	2	-	2	-	-	-	10
11.	Західна Європа в системі міжнародних відносин	6	4	2	-	-	-	6	2	-	2	-	-	-	10
12.	Регіональні проблеми міжнародних відносин на Близькому та Середньому Сході	2	2	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	10
13.	Проблеми і тенденції світової політики (друга половина 80-х ХХ ст. – початок ХХІ ст.)	4	2	2	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	10
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		32	32	28	-	-	-	90	16	8	8	-	-	-	134

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Ялтинсько-потсдамська система міжнародних відносин та біполярність повоєнного світу

Актуальність курсу «Історія «холодної війни». Основні проблеми, структура, теоретичні основи та періодизація курсу. Історіографія проблеми «холодної війни».

Геополітичні наслідки Другої світової війни. Зростання ролі та впливу США та СРСР. Ялтинсько-потсдамська система міжнародних відносин. Зовнішньополітичні настанови Заходу. Становлення концепції «стримування комунізму» як фундаментальної ідеї зовнішньої політики США у повоєнний час. Зовнішньополітичні настанови СРСР. Концепція та практика «світової революції». Ядерний фактор післявоєнної історії.

Тема 2. Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході

Основні рішення держав антигітлерівської коаліції з питань повоєнного мирного врегулювання. Московська нарада міністрів закордонних справ СРСР, США і Великобританії. Паризька конференція 1946 р. Мирні угоди 1947 р. з колишніми союзниками Німеччини. Територіальні зміни у Європі після Другої світової війни. Проблема Триєсту. Дунайська конференція. Проблема Австрії в післявоєнних міжнародних відносинах. Державний договір з Австрією.

Особливості розстановки сил на Далекому Сході після капітуляції Японії. Питання про зайняття радянськими військами Курильських островів. Радянсько-американські розходження у питанні окупації і післявоєнного управління Японією. Створення Далекосхідної комісії та Союзної Ради для Японії. Конституція Японії 1946 р. Конференція у Сан-Франциско 1951 р. і підписання мирного договору.

Тема 3. «Холодна війна» та структурне закріплення біполярності в Європі.

Термін «холодна війна». Проблема хронологічних рамок «холодної війни». Причини «холодної війни». «Холодна війна» як специфічна форма конфронтації. Початок «холодної війни». Доктрина «стримування». Мілітаризація США і СРСР. «Доктрина Трумена». «План Маршала». Паризька нарада міністрів закордонних справ. Паризька конференція. Утворення Комінформу. Створення РЕВ. Сателізація країн Східної Європи. Берлінська криза (1948) як перша криза епохи «холодної війни». Утворення ворогуючих військово-політичних блоків. Створення «Західного Союзу», НАТО, АНЗЮС, СЕАТО, СЕНТО та організації Європейське економічне співтовариство («Загальний ринок»). Карибська криза як кульмінація «балансування на грані війни». Уроки Карибської кризи.

Тема 4. Німецька проблема в міжнародних відносинах

Політика союзників щодо Німеччини. Об'єднання зон окупації. Берлінська криза 1948 р. Утворення ФРН і НДР. Боннський і Паризький договори 1952 р. Невдача проекту Європейського оборонного співтовариства (1954). «План Шумана». «План Плевена». Утворення Європейського об'єднання вугілля і сталі. Курс СРСР на подальше поглиблення розколу Німеччини. «План Ідена». Паризькі угоди 1954 р. Вступ ФРН до НАТО. «Доктрина Хальштейна». Встановлення дипломатичних відносин між СРСР і ФРН. Берлінська криза 1958–1961 рр.

Тема 5. Криза колоніалізму. Вихід країн, що визволилися на міжнародну арену

Передумови розвитку національно-визвольного руху. Криза колоніалізму. Перша хвиля деколонізації. Особливості в підходах США, Франції та Великобританії до стосунків із залежними країнами та колоніями. Співвідношення комуністичної ідеології та націоналізму. Бандунгська конференція країн Азії та Африки (1955). «Третій світ». Становлення руху афро-азіатської солідарності. Країни, що звільнилися, як новий фактор міжнародних відносин. Друга і третя хвилі деколонізації. Рух неприєднання. Перша конференція країн, що не приєдналися у Белграді (1961). Глобально-політичний зміст національно-визвольної хвилі. Перехід «третього світу» у поле боротьби між Сходом і Заходом. Створення осі «Північ — Південь». Проблема Нового міжнародного економічного порядку.

Тема 6. Діяльність ООН в умовах «холодної війни»

Утворення ООН. Конференція в Сан-Франциско. Ухвалення Статуту ООН. Перші операції ООН та їх досвід. ООН та арабо-ізраїльський конфлікт. Створення надзвичайних сил ООН. Операція ООН в Конго. Комісія з атомної енергії. Сутність плану Баруха. Формування механізму ООН з питань роззброєння. Договір про Антарктиду (1959). ООН і боротьба проти колоніалізму. Міжнародна система опіки ООН. Боротьба в ООН навколо проблеми деколонізації. Прийняття Декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам. Історична роль ООН у створенні правової основи в галузі прав людини. Загальна Декларація прав людини (1948) та її значення.

Тема 7. Особливості діяльності ООН у роки «великої розрядки» (початок 60-х - 70-ті рр. ХХ ст.)

Зміцнення правової бази миротворчої діяльності ООН. Декларація 1965 р. про невтручання у внутрішні справи держав і про зміцнення міжнародної безпеки. Декларація 1970 р. про принципи міжнародного права щодо дружніх відносин і співробітництва між державами згідно зі Статутом ООН. Визначення агресії (1974). Декларація 1977 р. про поглиблення і зміцнення детанту. Два курси в ООН при вирішенні проблем роззброєння і безпеки. Перша Спецсесія ГА з роззброєння (1979). Створення центру з роззброєння. Проблеми деколонізації в ООН: проблема незалежності Намібії, Рада ООН у справах Намібії, боротьба проти апартеїду, проблема санкцій проти Південної Африки. Спецсесія ГА з проблем розвитку (1974). ООН і новий міжнародний економічний порядок. Хартія економічних прав і обов'язків держав (1974). Друга спецсесія ГА з розвитку (1975). Спеціалізовані установи ООН. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Соціальна діяльність підрозділів ООН.

Тема 8. Радянсько-американські відносини (60-80-і рр. ХХ ст.)

Стан радянсько-американських відносин на рубежі 50-60-х рр. Підписання першої угоди про співробітництво в галузі науки, культури, техніки і освіти. Офіційний візит в США Голови Ради Міністрів СРСР М.С. Хрущова. Зрив Наради глав урядів СРСР, США, Великобританії та Франції в Парижі. Карибська криза. Особливості посткризового американсько-радянського протистояння другої половини 60-х рр. Перші спроби обмеження озброєнь. Війна у В'єтнамі та її вплив на радянсько-американські відносини. Формування військово-стратегічного паритету СРСР та США. Підписання Договору про обмеження систем протиракетної оборони (ПРО) і Тимчасової угоди про деякі заходи в галузі обмеження стратегічних наступальних озброєнь (ОСО-1). Основні напрямки радянсько-американського співробітництва під час розрядки міжнародної напруженості. Признаки коопераційності у відносинах СРСР-США. Поправка Джексона-Венніка. Радянсько-американські економічні та торговельні відносини в 70-ті роки. Підписання Договору ОСО-2 та проблема його ратифікації. Конфлікти у «третьому світі» та відхід від політики розрядки. Вступ радянських військ в Афганістан (1979). Крах політики СРСР в Афганістані, виведення військ і конференція в Женеві (1988). Переговори СРСР

та США про ракетно-ядерне роззброєння, заходи зміцнення безпеки в Європі. Розпад СРСР і розпуск ОВД і РЕВ. Позиція США.

Тема 9. Становлення та реалізація «великої розрядки» в Європі.

Проблема контролю над озброєнням та роззброєнням

Підвищення ролі Західної Європи в міжнародних відносинах. Візит Ш. де Голля до СРСР у 1966 р. Радянсько-французька декларація 1970 р. у Москві. «Нова східна політика» ФРН. Підписання Московського договору між СРСР і ФРН (1970) і договорів ФРН з ПНР, НДР, ЧССР. Підписання Чотиристоронньої угоди про Західний Берлін. Будапештський саміт ОВД 1969 р. Брюссельська сесія ради НАТО (1971). Боннська сесія Ради НАТО (1972). Заклучний акт НБСЕ у Гельсінкі. Проблема скорочень звичайних озброєнь у Центральній Європі. Московський договір про припинення випробувань ядерної зброї у трьох середовищах (1963). Створення зон, вільних від ракетно-ядерної зброї. «План Рапацького». Конвенція про заборону розробки і виробництва бактеріологічної та токсичної зброї (1972). Договір про заборону розміщення ядерної зброї на дні морів та океанів (1971). Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (1968). Угода ОСО-1 і договір про ПРО. Договір про ОСО-2. Початок переговорів про заборону хімічної зброї. Заходи зміцнення довіри у військовій сфері. Принцип «транспарентності» у будівництві збройних сил і оборонних заходах (1990).

Тема 10. Країни Східної Європи в «системі міжнародних відносин нового типу»

Сателізація країн Східної Європи. Становлення режимів «народної демократії». «План Маршала» та східноєвропейські країни. Створення Комінформу і РЕВ. Радянсько-югославський конфлікт. Подальша сталінізація країн Східної Європи. Події у Східному Берліні (1953), початок десталінізації. Польська та Угорська кризи 1956 р. Вихід Албанії з Організації Варшавського Договору. «Празька весна» 1968 р. Втручання країн Варшавського Договору у справи Чехословаччини. «Доктрина Брежнєва». ОВД як знаряддя конформізму і підпорядкування політиці СРСР. Польська «Солідарність». Особливості міжнародних відносин країн Східної Європи у 70-і рр.

Тема 11. Західна Європа в системі міжнародних відносин

Інтеграційні процеси в Європі після Другої світової війни. Перший конгрес «європейського руху» в Гаазі (1948). Створення Ради Європи. «План Шумана» і утворення Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС). Створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС). Спільний ринок. Європейське співтовариство з атомної енергії (Євроатом). Утворення ЄАВТ. Особливі відносини Великої Британії з ЄЕС. «План Фуше». Світова енергетична криза та інтеграційні процеси в Європі. «Нова атлантична хартія» Г. Кіссінджера (1973). Європарламент. Створення Європейської монетарної системи. Розробка нової концепції всеохоплюючої безпеки. Робота «Комісії У. Пальме». Загальноєвропейський процес в умовах нової «холодної війни». Мадридська зустріч НБСЕ (1980–1983). Підсумки десятиріччя Заклучного акту НБСЕ (1985). Стокгольмська конференція 1984–1986 рр. Віденська зустріч (1986–1989). Паризька Хартія для Нової Європи (1990). УРСР і конференція в Парижі. Московська конференція з гуманітарних питань (1991). Суперництво Західної Європи і США на світових ринках. Зміст і вибірковість «особливих

відносин» між США та Великою Британією. План утвердження «Європейського економічного простору».

Тема 12. Регіональні проблеми міжнародних відносин на Близькому та Середньому Сході

Крах мандатної системи в регіоні після Другої світової війни. Створення Ліги арабських країн. Палестинське питання. Рішення ГА ООН (1947) про створення незалежних арабської та єврейської держав. Арабо-ізраїльська війна 1948–1949 рр. Родоська угода про перемир'я. Розділ частини Палестини між Ізраїлем, Йорданією та Єгиптом. Суецька криза і збройний конфлікт (1956). «План Даллеса». «Дипломатія ультиматумів» М. С. Хрущова. «Доктрина Ейзенхауера -Даллеса». Створення ОАР. Інтервенція США і Британії в Ліван і Йорданію. Америко-ізраїльські відносини середини 60-х років. «Шестиденна війна» 1967 р. Арабо-ізраїльська війна 1973 р. «Нафтова криза» і ОПЕК. Конференція в Женеві з проблем Близького Сходу. Кемп-Девідська угода, мирний договір між Ізраїлем і Єгиптом. Нова політика СРСР на Близькому Сході й поновлення дипломатичних відносин з Ізраїлем. Кіпрська проблема. Проголошення незалежної Республіки Кіпр (1960). Державний переворот на Кіпрі (1974). Створення «турецької держави Кіпр». Проблема греко-турецьких відносин. Міжнародний аспект проблеми курдів. Громадянська війна в Лівані та загострення палестинської проблеми. Роль Ірану в регіоні. Участь СРСР у війні в Афганістані. Міжнародна підтримка моджахедів.

Тема 13. Проблеми і тенденції світової політики (друга половина 80-х ХХ ст. – початок ХХІ ст.).

Дезінтеграція СРСР. Створення СНД і позиція Заходу. Біловезька та Алма-Атинська угоди. Геополітичне значення зникнення наддержави і крах двополюсної структури повоєнних міжнародних відносин. Росія і проблема правонаступництва СРСР. Позиції Росії та України. Значення незалежності України для Європи. Європейська та євразійська орієнтація на колишньому радянському просторі. Кінець «холодної війни» і припинення існування «Ялтинсько-Потсдамського порядку».

5.2. Тематика семінарських занять

ТЕМА 1. Ялтинсько-потсдамська система міжнародних відносин та біполярність повоєнного світу

ТЕМА 2. «Холодна війна» та становлення біполярності в Європі

ТЕМА 3. Процес деколонізації після Другої світової війни

ТЕМА 4. Радянсько-американські відносини у 1950-х-першій половині 1970-х рр. ХХ ст.

ТЕМА 5. Нарада з безпеки та співробітництва в Європі

ТЕМА 6. Міжнародні відносини у другій половині 1970-х-початку 1980-х рр. ХХ ст.

ТЕМА 7. Радянсько-американські відносини у другій половині 1980-х рр. ХХ ст.

ТЕМА 8. Європа в системі міжнародних відносин (друга половина 1940-х–перша половина 1980-х рр. ХХ ст.)

ТЕМА 9. Декомунізація Європи та її політичні й територіальні наслідки (кінець 1980-х–початок 1990-х рр. ХХ ст.)

ТЕМА 10. Країни Близького та Середнього Сходу в міжнародних відносинах

ТЕМА 11. Розпад СРСР та закінчення «холодної війни»

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20(40)	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4(4)	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: <ul style="list-style-type: none"> - написання реферату; - складання термінологічного словника; - складання порівняльних таблиць; - підготовка до презентації результатів дослідження.	14(14) 20(30) 12(24) 20(22)	Реферат Термінологічний словник Порівняльні таблиці Презентація
	Разом	90(134)	

Тематика індивідуальних завдань

Тематика рефератів

1. Війна в Кореї 1950-1953 рр. та її міжнародне значення.
2. Берлінська стіна: історія утворення та політичні наслідки.
3. Карибська криза 1962 р. та її наслідки.
4. Німецьке питання та його розв'язання.
5. Радянсько-американські відносини кінця 60-х – першої половини 70-х рр.
6. Договори про обмеження стратегічних озброєнь та їх вплив на еволюцію міжнародних відносин.
7. Введення радянських військ в Афганістан і загострення міжнародного становища.
8. Зовнішньополітичні аспекти політики «перебудови» в СРСР: розрядка міжнародної напруги.
9. Проблема ядерного роззброєння у зв'язку з розпадом СРСР.
10. Біловезькі угоди і створення СНД.
11. Ялтинська конференція 1945 р.: міжнародно-політичне значення.
12. Потсдамська конференція 1945 р.: міжнародно-політичне значення.
13. Утворення ООН: міжнародно-політичне значення.
14. Роль СРСР у створенні ООН.
15. Паризькі угоди із союзниками та сателітами нацистської Німеччини: міжнародно-політичне значення.
16. Виникнення держави Ізраїль: міжнародно-політичний аспект.
17. Формування Північно-Атлантичного Альянсу: міжнародно-політичний аспект.
18. Формування Організації Варшавського договору: міжнародно-політичний аспект.
19. Створення Європейського об'єднання вугілля і сталі: міжнародно-політичний аспект.

20. Створення Європейського економічного співтовариства: міжнародно-політичний аспект.
21. «Карибська криза» 1962 р.: позиції сторін, розв'язання конфлікту.
22. В'єтнамська війна США: міжнародно-політичні аспекти.
23. Афганська війна СРСР: міжнародно-політичні аспекти.
24. Утворення Європейського Союзу: міжнародно-політичне значення.
25. Зовнішньополітичні чинники розпаду СРСР.
26. «Буря в пустелі»: міжнародно-політичні аспекти.

Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті (обсяг презентації – не менше 20 слайдів).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді есе та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень знання про причини, зміст та основні етапи «холодної війни», а також вміння аналітично з'ясувати місце, функції та значення військово-політичних блоків у міжнародних відносинах, механізми їх впливу на регіональні чи глобальні процеси; визначати вплив географічного чинника на ефективність зовнішньої політики США і СРСР та держав-членів військово-політичних блоків.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Охарактеризуйте причини і початок «холодної війни».
2. Основні напрямки радянсько-американського співробітництва під час розрядки міжнародної напруженості.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна	70 балів (поточний контроль) –	30 балів (проміжний
--------------------	---------------------------------------	----------------------------

кількість балів	середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Реферат	5
Анотація	5
Порівняльна таблиця	5
Презентація	5

Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: глибоке знання обраної проблеми, збалансоване використання інформації, підпорядкованість її центральній ідеї (тезі), взаємопов'язаність, логічність, самостійність, аргументованість викладених думок і висновків. Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

- 1.Бураков Ю. В. Всемирная история: Новейшее время. 1945–1998 / Ю. В. Бураков, Г. М. Кипаренко, С. П. Мовчан. – К., 1998.
- 2.Всемирная история: Холодная война. Распад СССР. Современный мир / под ред. В. В. Адамчика. – М., 2002.
- 3.Гайдуков Л. Ф. Міжнародні відносини і зовнішня політика в період 1980–2000 роки / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. – К., 2001.
- 4.Давлетов А. Р. Всемирная история: Новейший период. 1939-конец 90-х годов / А. Р. Давлетов, В. Г. Космина В. Н. Мороко. – Запорожье, 2000.
- 5.Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Ж. Б. Дюррозель. – К., 1999.
- 6.Зленко А. М. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України: підручник / А. М. Зленко. – К., 2008.
- 7.История новейшего времени стран Европы и Америки 1945 – 2000: учебник / под. ред. Е. Ф. Языкова – М., 2003.
- 8.Івченко О. Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан / О. Г. Івченко; Українська академія наук національного прогресу. – К., 1997.
- 9.Манжола В. А. Міжнародні відносини і зовнішня політика в період 1945-1970 рр. / В. А. Манжола. – К., 1999.
- 10.Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945 – 1975 років: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. – К., 2007.
- 11.Родригес А. М. История стран Азии и Африки в новейшее время: учебник / А. М. Родригес. – М., 2006.

10.2. Допоміжні джерела

- 12.Бжезинский З. Великая шахматная доска (Господство Америки и ее геостратегическая империя) / З. Бжезинский. – М., 1999.

13. Ближневосточный конфликт 1947–1956; 1957–1967. Из документов Архива внешней политики РФ / под ред. В. Наумкина и др. – М., 2003.
14. Богатуров А. Д. Великие державы на Тихом океане. История и теория международных отношений в Восточной Азии после Второй мировой войны. 1945–1995 / А. Д. Богатуров. – М., 1997.
15. Богатуров А. Д. Очерки теории и политического анализа международных отношений / А. Д. Богатуров, Н. А. Косолапов, М. А. Хрусталева. – М., 2002.
16. Борко Ю. Европа: поиск новой идентичности / Ю. Борко, С. Буторина // Космополис. – 2002. – № 1. – С. 62–67.
17. Боффа Дж. От СССР к России. История неоконченного кризиса. 1964–1994 / Дж. Боффа; пер. с ит. Л. Я. Хаустовой. – М., 1996.
18. Васильев А. Африка и вызовы XX века / А. Васильев // Азия и Африка сегодня. – 2002. – № 8. – С. 2–12.
19. Внешняя политика России: от Ельцина к Путину: сб. статей / сост. С. Кройцбергер и др. – М., 2002.
20. Войтоловский Ф. Г. Единство и разобщенность Запада: идеологическое отражение в сознании элит США и Западной Европы трансформаций политического миропорядка 1940–2000-е годы / Ф. Г. Войтоловский; РАН, Институт мировой экономики и международных отношений. – М., 2007.
21. Восточная Европа в документах российских архивов 1944–1953 гг. / отв. ред. Г. П. Мурашко, сост. Н. М. Барина; РАН, Институт славяноведения и балканистики. – М.; Новосибирск, 1997.
22. Грешнов А. Афганистан: заложники времени / А. Грешнов. – М., 2006.
23. Давидсон А. Б. Тропическая и Южная Африка в XX веке / А. Б. Давидсон // Новая и новейшая история. – 2000. – № 5. – С. 10–30.
24. Данилов А. А. Рождение сверхдержавы. 1945 – 1953 гг. / А. А. Данилов, А. В. Пыжиков. – М., 2002.
25. Дмитриев Е. Палестинская трагедия / Е. Дмитриев. – М., 1986.
26. Дубинин Ю. А. История международных отношений (1975 – 1991 гг.) / Ю. А. Дубинин, Б. Ф. Мартынов, Т. В. Юрьева. – М., 2006.
27. Задонский С. М. Ядерная программа Ирана и российско-американские отношения / С. М. Задонский. – М., 2002.
28. Заемский В. Механизмы ооновского миротворчества / В. Заемский // Международная жизнь. – 2004. – № 7. – С. 198–211.
29. Захожая А. Н. Бангладеш: становление и развитие государственности / А. Н. Захожая. – М., 1984.
30. История Востока в 6 т. Т. 6: Восток в новейший период (1945 – 2000 гг.) / гл. редкол. Р. Б. Рыбаков; РАН, Институт востоковедения. – М., 2008.
31. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2-х книгах / П. Кальвокоресси. – М., 2000.
32. Кальвокоресси П. Мировая политика. 1945 – 2000: В 2-х книгах / П. Кальвокоресси. – М., 2003.
33. Кашлов Ю. Б. Общеввропейский процесс: вчера, сегодня, завтра / Ю. Б. Кашлов. – М., 1990.
34. Кириллов В. Б. История стран Восточной Европы / В. Б. Кириллов. – М., 1991.
35. Кисинджер Г. Дипломатия / Г. Кисинджер. – М., 1997.
36. Кисинджер Г. Нужна ли Америке внешняя политика? К дипломатии для XXI века / Г. Кисинджер. – М., 2002.
37. Китай в мировой политике / отв. ред. А. Д. Воскресенский. – М., 2001.
38. Корниенко Г. М. «Холодная война». Свидетельство ее участника / Г. М. Корниенко. – М., 2001.
39. Латинская Америка в международных отношениях. XX век / отв. ред. А. Н. Глинкин – М., 1988.
40. Наринский М. М. История международных отношений. 1945–1975: уч. пособие / М.

М. Наринский. – М., 2004.

41. Наринский М. М. Происхождение холодной войны: идеология и геополитика / М. М. Наринский // Вопросы истории холодной войны. – М., 2001.
42. Никитин А. Конфликты, терроризм, миротворчество. / А. Никитин – М., 2009.
43. Ниязатов Ш. А. Ирано-иракский конфликт. Исторический очерк / Ш. А. Ниязатов. – М., 1989.
44. Орлов А. С. Тайная битва сверхдержав / А. С. Орлов. – М., 2000.
45. Печатнов В. О. От союза - к холодной войне / В. О. Печатнов. – М., 2006.
- Пономарев М. В. История стран Европы и Америки в новейшее время: учебник / М. В. Пономарев. – М., 2006.
46. Примаков Е. М. Конфиденциально: Ближний Восток на сцене и за кулисами (вторая половина XX в. – начало XXI в.) / Е. М. Примаков. – М., 2006.
47. Рогов С. М. Советский Союз и США: поиск баланса интересов / С. М. Рогов. – М., 1989.
48. Россия и Германия в годы войны и мира: 1941–1995: сб. научн. статей / под ред. Д. М. Проэктора и др. – М., 1995.
49. Рукавишников В. О. Холодная война, холодный мир: общественное мнение в США и Европе о СССР / России, внешней политике и безопасности Запада / В. О. Рукавишников. – М., 2005.
50. Сидоров А. А. Мировая экономика и международные отношения в эпоху «холодной войны» / А. А. Сидоров. – М., 2005.
51. Системная история международных отношений 1918–2003: в 4 т. Т. 3: События 1945–2003. / отв. ред. А. Д. Богатуров. – М., 2003.
52. Системная история международных отношений 1918–2003: в 4 т. Т. 4: Документы 1945–2003. / отв. ред. А. Д. Богатуров. – М., 2004.
53. Советская внешняя политика в годы «холодной войны» (1945–1985): Новое прочтение / под ред. Л. Н. Нежинского. – М., 1995.
54. СССР и холодная война / отв. ред. В. С. Лельчук, Е. И. Пивовар. – М., 1995.
- Степанова Е. А. Военно-гражданские отношения в операциях невоенного типа / Е. А. Степанова. – М., 2001.
55. Строганов А. И. Латинская Америка в XX веке / А. И. Строганов. – М., 2008.
56. Строганов А. И. Латинская Америка в XX веке: уч. пособие / А. И. Строганов. – М., 2002.
57. Сударев В. П. Взаимозависимость и конфликт интересов. США и Латинская Америка (вторая половина XX века) / В. П. Сударев. – М., 2000.
58. США и Россия: новая парадигма неправительственной дипломатии: рос.-амер. отношения с точки зрения гражд. о-ва / Л. Айхара, Е. Бунимович, Б. Кобб и др.; ред. Д. Макаров, Ф. Стюарт. – М., 2006.
59. США на рубеже веков / отв. ред. С. М. Рогов. – М., 2000.
60. Тисменяну В. Поворот у політиці: Східна Європа від Сталіна до Гавела / В. Тисменяну; перекл. з чеськ. А. Д. Гриценко. – К., 2003.
61. Торкунов А. В. Загадочная война: корейский конфликт 1950 – 1953 / А. В. Торкунов. – М., 2000.
62. Торкунов А. В. Корейская проблема. Новый взгляд / А. В. Торкунов, Е. П. Уфимцев. – М., 1995.
63. У истоков «социалистического содружества». СССР и восточноевропейские страны в 1944-1949 гг. / отв. ред. Л. Я. Гибианский. – М., 1995.
64. Україна в європейських міжнародних відносинах: наук. зб. / відп. ред. С. В. Віднянський; НАН України, Інститут історії України. – К., 1998.
65. Україна в міжнародних організаціях: навч. посібник / Ю. І. Макар, Б. П. Гдичинський, В. Ю. Макар та ін.; ред. Ю. І. Макар; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2008.
66. Україна у міжнародних відносинах XX століття / за ред. Я. Й. Малика. – Львів, 2004.
67. Филитов А. М. Германский вопрос: от раскола к объединению / А. М. Филитов. – М., 1993.
68. Холодная война 1945 – 1963 гг. Историческая ретроспектива: сб. статей / отв. ред. Н.

И. Егорова, А. О. Чубарьян. – М., 2003.

69. Холодная война: Новые подходы, новые документы / отв. ред. М. М. Наринский. – М., 1995.

70. Хрусталева М. А. Международные отношения на Ближнем Востоке: уч. пособие / М. А. Хрусталева. – М., 2002.

71. Центрально-Восточная Европа во второй половине XX века: в 3 т. / РАН; Институт международных экономических и политических исследований / гл. ред. А. Д. Некипелов. – М., 2000.

72. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від найдавніших часів до наших днів): підручник / Л. Д. Чекаленко. – 2-е вид. – К., 2011.

10.3. Интернет-ресурси

1. Библиотека Гумер (Росія): www.gumer.info/

2. Всемирная история (Росія): [hi story.xsp.ru/](http://hi.story.xsp.ru/)

3. Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України»: <http://ivinas.gov.ua/uk/>

4. Європейський Союз: www.europa.eu.int

5. Інститут всеобщей истории РАН (Росія): www.igh.ru/

6. Інтернет-сторінка «Історія» (Росія): history.tuad.nsk.ru/

7. Історія миротворчих операцій: <http://www.un.org/ru/peacekeeping/operations/history.shtml>

8. Інститут історії України НАН України: www.history.org.ua/

9. Мир истории. Российский электронный журнал (Росія): www.historia.ru/

10. Міжнародний комітет історичних наук: www.cish.org/

11. НАТО: www.nato.int

12. Научно-образовательный центр «Новая локальная история» (Росія): www.newlocalhistory.com/

13. ООН: www.un.org/ або // www.unsystem.org

14. ОБСЄ: www.osce.org

15. Рада Європи: <http://www.coe.int>

16. Рада Європи в Україні: <http://www.coe.kiev.ua/>

17. Україна – НАТО: <http://www.ukraine-nato.gov.ua>

19. Хронос – всемирная история в Интернете (Росія): www.hrono.ru/

20. Электронная библиотека (Україна): www.lib.com.ua/